

Національний
банк України

Ключові виклики банківського сектору у посткризовий період

Євген Дубогриз

Департамент фінансової стабільності

квітень 2018 р.

Ключові показники банківського сектору

82 – кількість платоспроможних банків

1848 млрд грн – загальні активи

1336 млрд грн – чисті активи

171 млрд грн – валові кредити фізичних осіб

870 млрд грн – валові кредити суб'єктів господарювання

905 млрд грн – депозити населення та бізнесу

478 млрд грн – депозити фізичних осіб

34.9% – валові кредити населення та бізнесу до ВВП

18.4% – чисті кредити до ВВП

41 млрд грн – операційний прибуток системи за 2017 рік

24 млрд грн – чистий збиток системи за 2017 рік

(у платоспроможних банках на кінець 2017)

Резюме

- Структура сектору стабілізувалася та суттєво не зміниться до приватизації держбанків.
- Депозити населення та бізнесу зростають.
- Сектор є прибутковим за винятком окремих банків.
- Ставки за депозитами продовжують знижуватися, драйвери здешевлення – державні банки. Відповідне зниження ставок за кредитами можливе протягом 12-18 місяців.
- Кредитування населення зростає швидкими темпами та має подальші перспективи для розвитку
- Реальний сектор готовий до відновлення кредитування.
- Корпоративне кредитування стримують неринкові фактори – слабкий захист прав кредиторів та висока частка непрацюючих кредитів.
- Домінування на ринку державних банків та висока частка недіючих кредитів – ключові системні проблеми сектору у середньостроковому періоді.

Ключові диспропорції банківського сектору

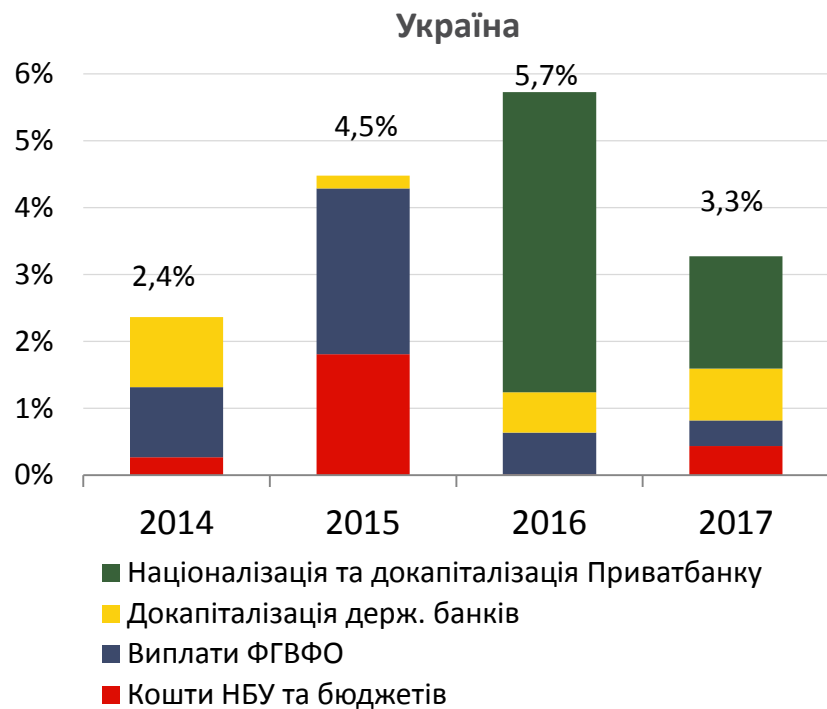

- 54.5%** – частка проблемних кредитів по системі в цілому
- 71.1%** – частка проблемних кредитів в державних банках
- 59.1%** – частка державних банків за загальними активами
- 53.5%** – частка держбанків за депозитами населення та бізнесу
(62% – фіз.особи, 44% - юр.особи)
- 47.1%** – частка валютних кредитів
- 44.4%** – частка валютних депозитів
- 76.4%** – концентрація 10 найбільших банків за активами
- 23.2%** – частка кредитів пов'язаним особам в приватних банках
- 18** з 82 банків – збиткові

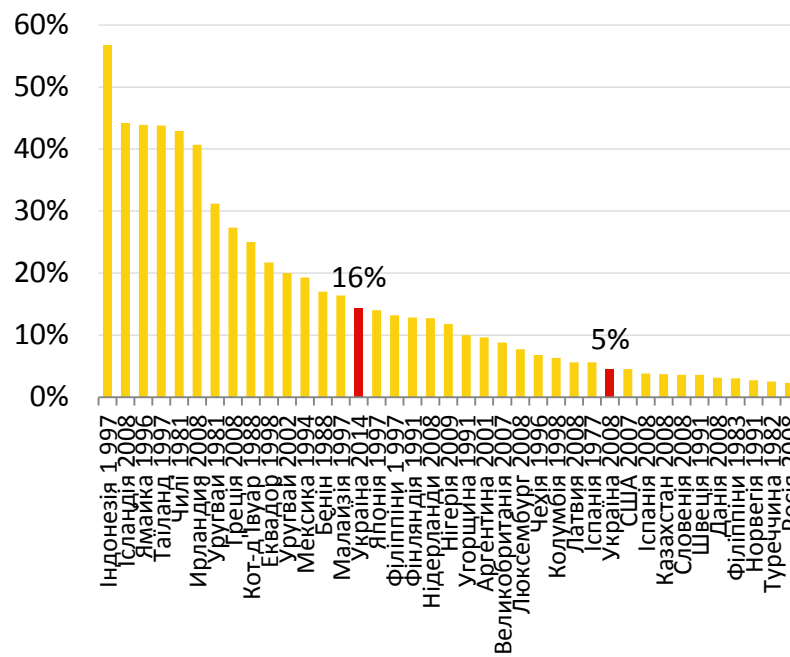
(у платоспроможних банках на кінець 2017)

Вартість поточної кризи – помірна у порівнянні з іншими країнами

Прямі фіскальні витрати держави, % ВВП

порівняно з іншими країнами

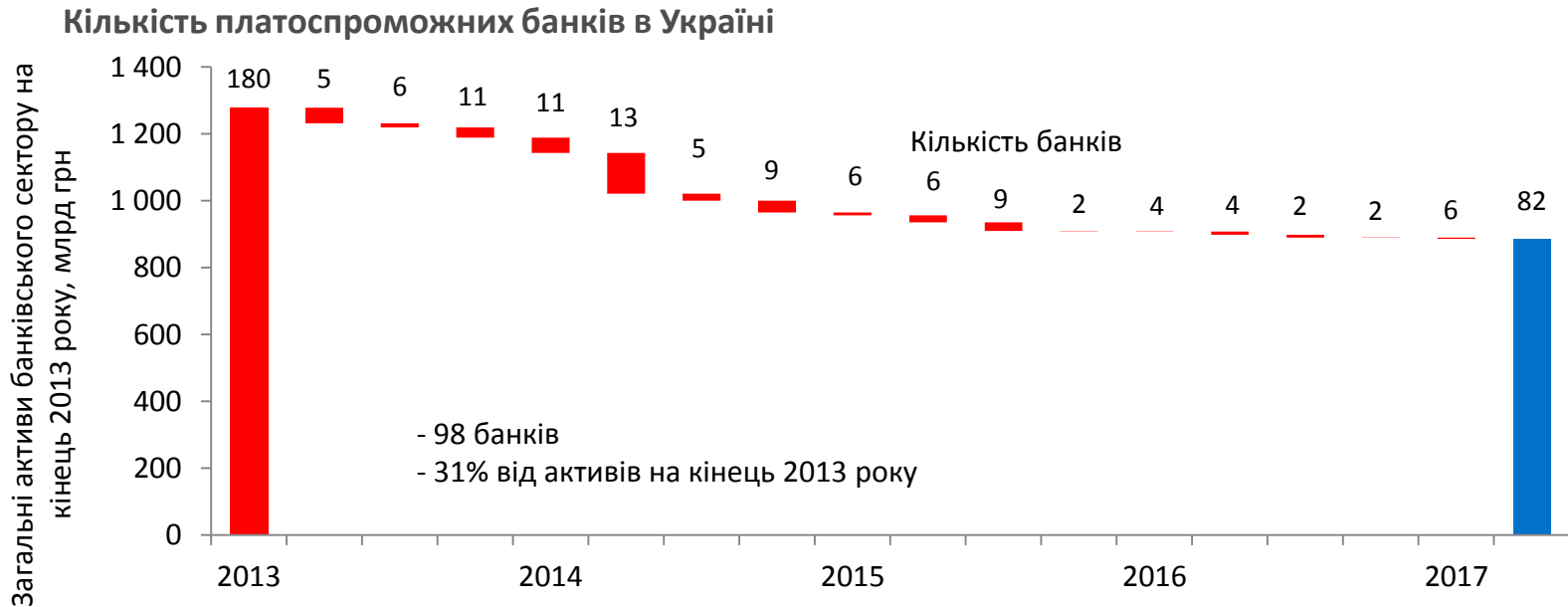

Джерело: НБУ, МВФ

Найбільші напрями витрат держави :

- Націоналізація та рекапіталізація Приватбанку – 6.2% ВВП відповідних років
- Компенсація витрат Фонду гарантування вкладів – 4.5% ВВП
- Неповорнення неплатоспроможними банками рефінансування 2.5% ВВП
- Докапіталізація трьох державних банків - 2.6% ВВП

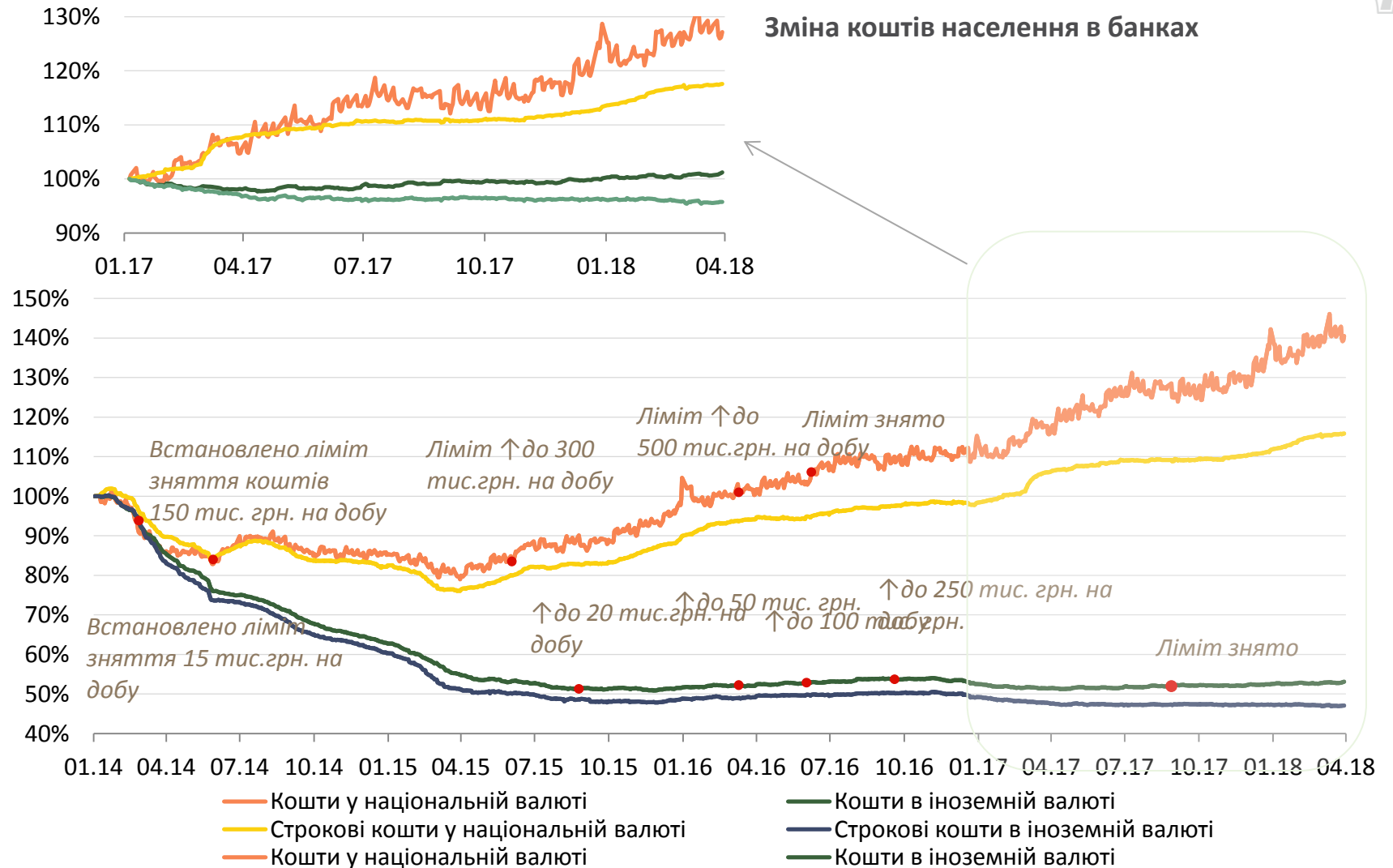
Токсичні елементи банківської системи було виведено з ринку

Джерело: НБУ

- З початку 2017 року відсутні банкрутства великих та середніх банків. У 2018 році банкрутств банків не було.
- Розчистку банківського сектору фактично завершено. На банки, виведені у 2017 році, припадало 1.7% загальних активів сектору.
- Майже всі банки наразі операційно прибуткові та мають достатню ліквідність.
- Чисті операційні прибутки зростають завдяки здешевленню фондування та збільшенню попиту.
- Збитки 2016-2017 років майже повністю зумовлені резервуванням недіючих кредитів Приватбанку.

Довіра населення до банків відновлюється

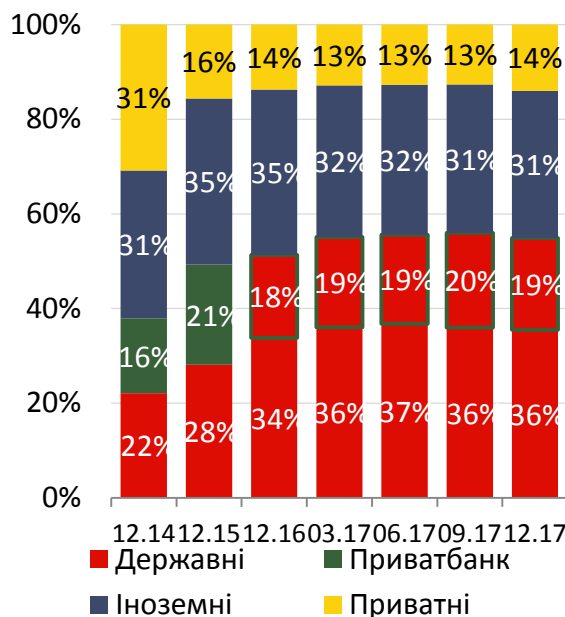

Джерело: НБУ

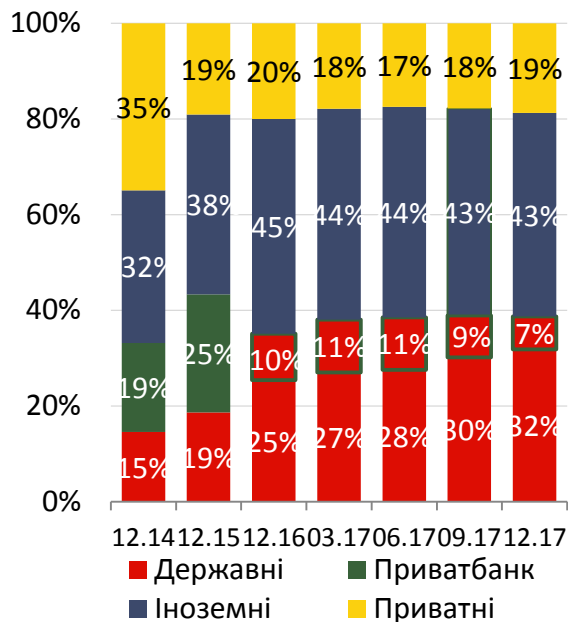
У секторі домінують державні банки

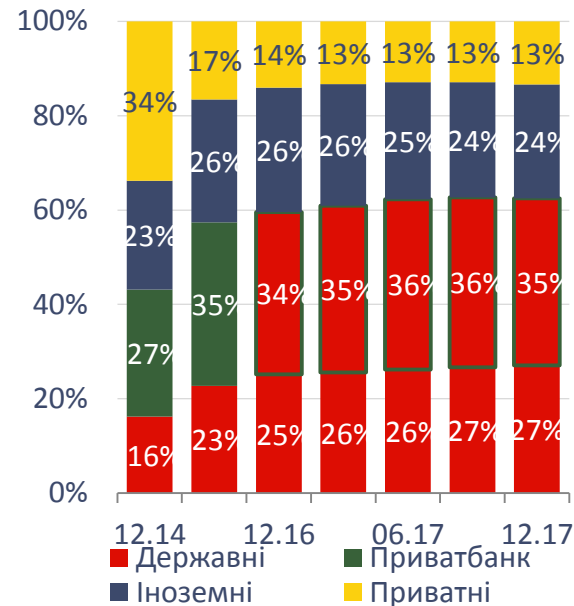
Чисті активи за групами

Чисті кредити за групами

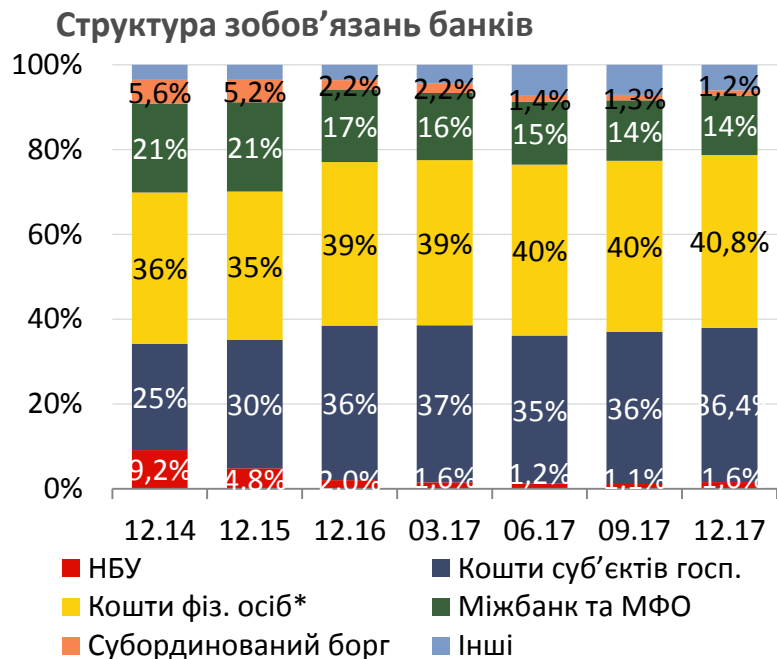
Депозити населення

Джерело: НБУ

- Протягом 2017 року частка держбанків за чистими активами зросла з 51.3% до 54.9% через їхню докапіталізацію на суму близько 71 млрд грн.
- Через доформування резервів за корпоративним портфелем Приватбанку його частка за чистими кредитами скорочується.
- У IV кварталі вперше від початку кризи зросла частка приватних банків за чистими активами та кредитами.

Кошти населення та бізнесу – основа банківського фондування

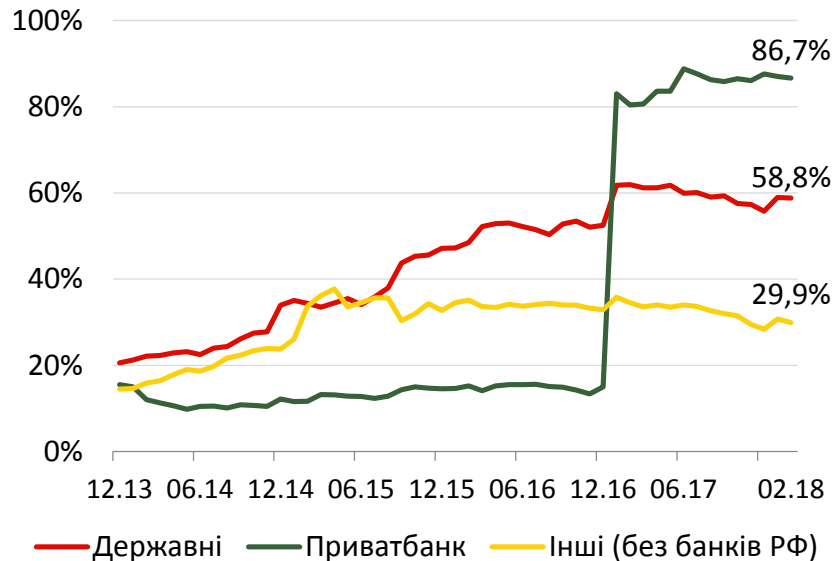
* із урахуванням депозитних сертифікатів
Джерело: НБУ

- Депозити населення та корпорацій будуть основною ресурсною базою банків протягом наступних років. Зовнішнє фінансування лишатиметься обмеженим.
- Внутрішнє фондування переважно короткострокове та дороге, що створює ризики ліквідності та прибутковості для банків.
- Задача банків - диференціювати ставки за короткими та довгими депозитами. Це дозволить їм зберігати та підвищувати прибутковість

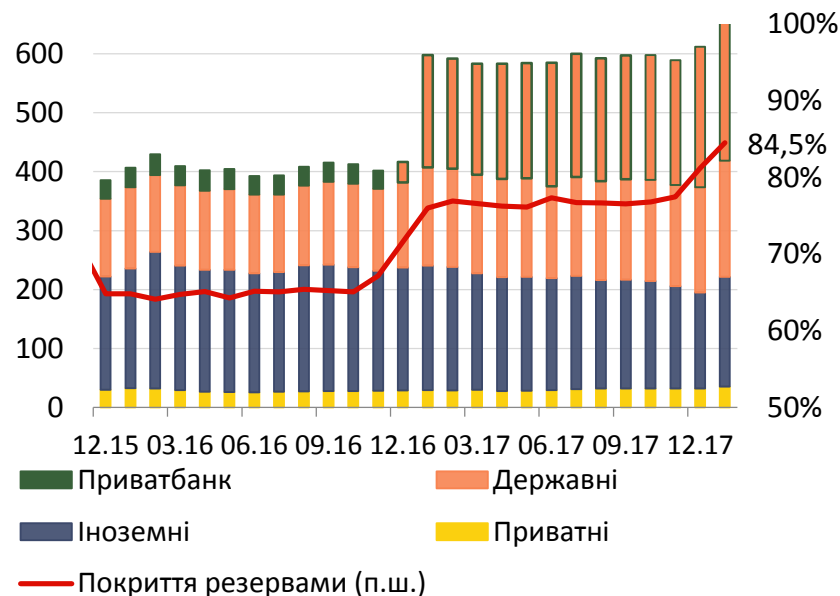
Якість кредитного портфелю поступово покращується

Частка непрацюючих кредитів за групами банків

Джерело: НБУ

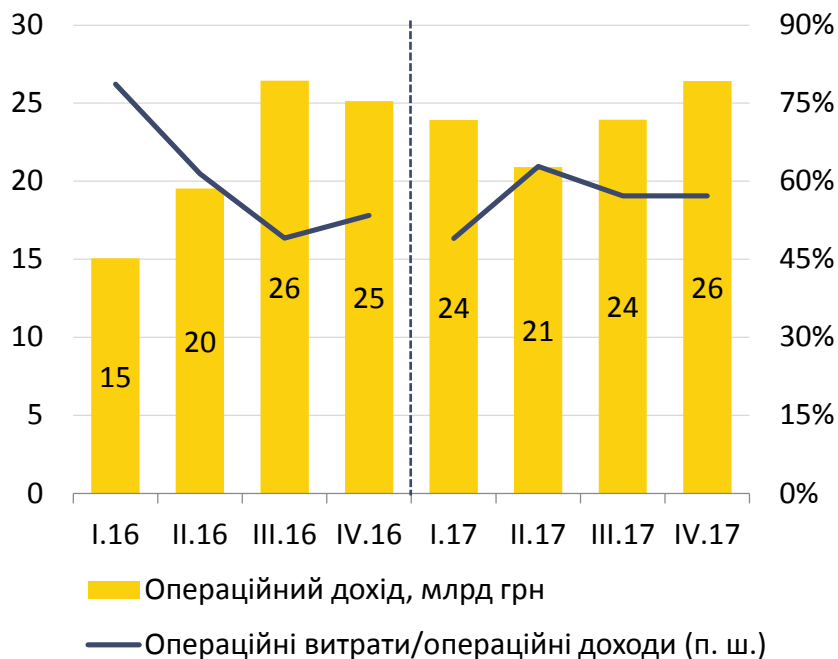
Обсяг непрацюючих активів, млрд грн, та рівень покриття резервами

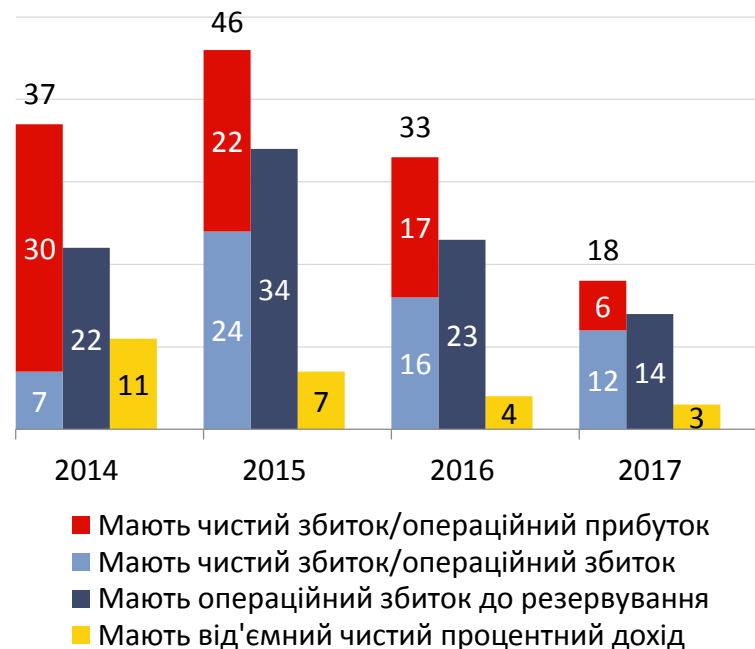
- Завдяки активізації кредитування у II півріччі 2017 частка непрацюючих кредитів скорочується.
- Найбільше непрацюючих кредитів сконцентровано в державних банках та Приватбанку.
- У приватних банках та банках з іноземним капіталом ця частка висока, але не критична.
- Переважну більшість недіючих кредитів вже визнано та сформовано під них резерви.

Банківський сектор є операційно прибутковим

Операційні доходи та операційна ефективність банків

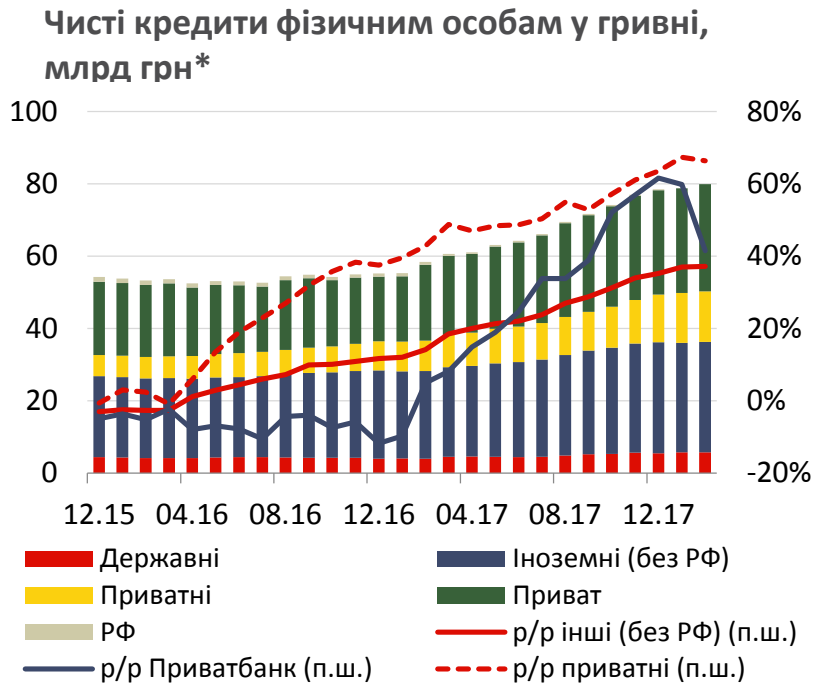

Кількість збиткових банків

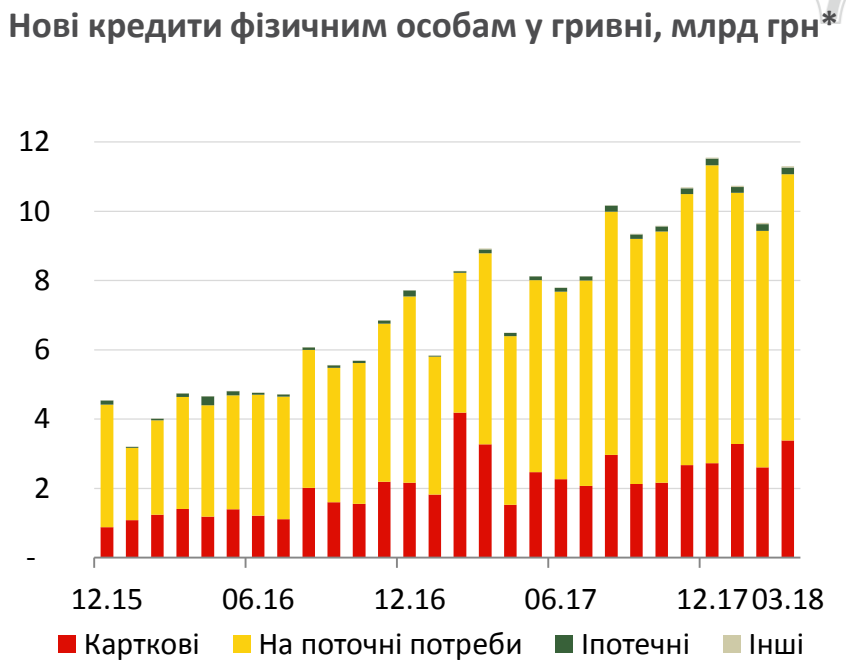

- Операційний прибуток до резервів виріс на 8% до 40.7 млрд грн, проте через значні обсяги відрахувань у резерви декількох банків сектор показав збитки 24.4 млрд грн.
- Операційна ефективність незначно зросла у 2017 році – 58.4% проти 58.3% у 2016 році.
- Кількість збиткових банків скоротилася з 33 у 2016 році до 18, а тих, які мають операційний збиток до відрахувань у резерви, – з 23 до 14.

Гривневе кредитування населення прискорилося

* в платоспроможних банках станом на 01.04.2018
 Джерело: НБУ

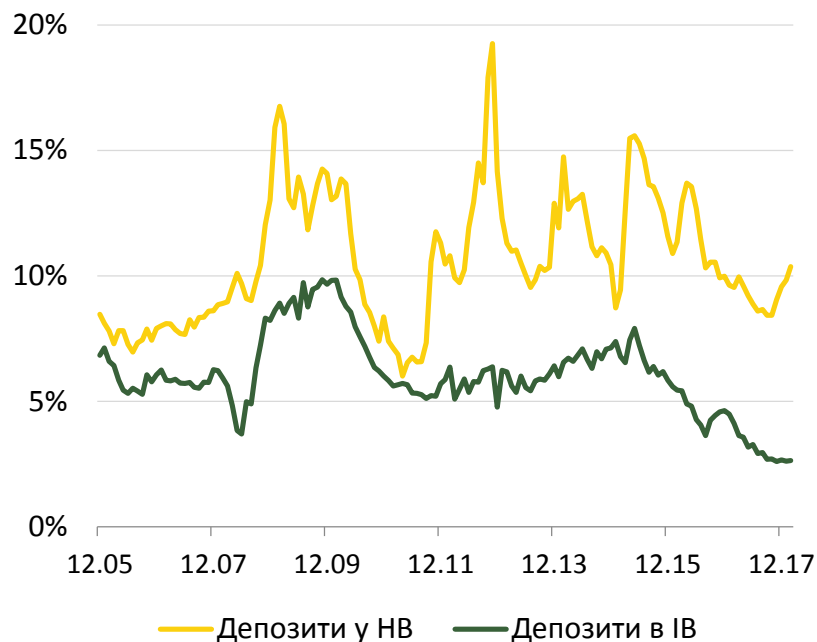

*без пролонгованих, у платоспроможних банках на 01.04.18

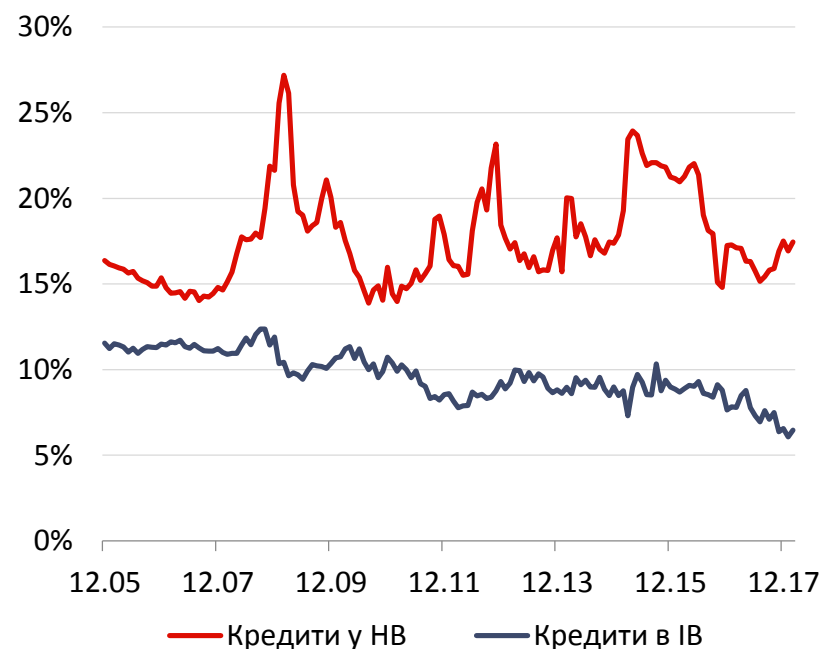
- Приріст гривневих кредитів фізичним особам становив 37% р/р у лютому 2018.
- За 2017 рік валові гривневі кредити населенню зросли на 39%, споживчі - на 44%.
- Лідери за темпами роздрібного кредитування – вітчизняні приватні банки.
- Нові гривневі іпотечні кредити також зростали динамічно, але обсяги незначні.

Ставки за депозитами та кредитами близькі до історичних мінімумів

Процентні ставки за депозитами

Процентні ставки за кредитами

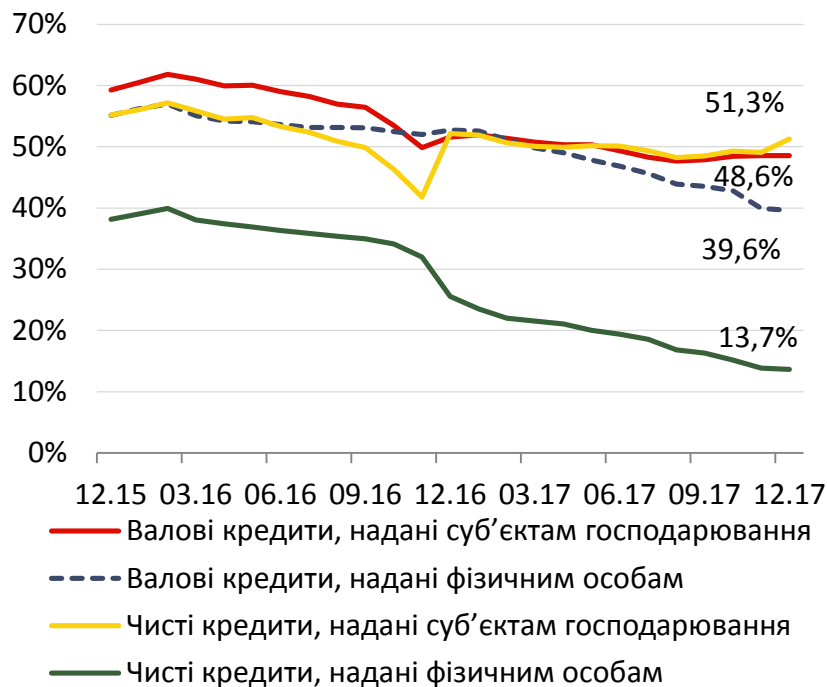
Джерело: НБУ

- Процентні ставки за депозитами у інвалюті перебувають на історичному мінімумі, за гривневими – близькі до мінімальних за останні 6 років.
- Банки мають значний потенціал до зниження ставок за кредитами завдяки здешевленню фіндування
- Триває зниження ставок за кредитами, за рік-півтора історичні мінімуми буде оновлено.

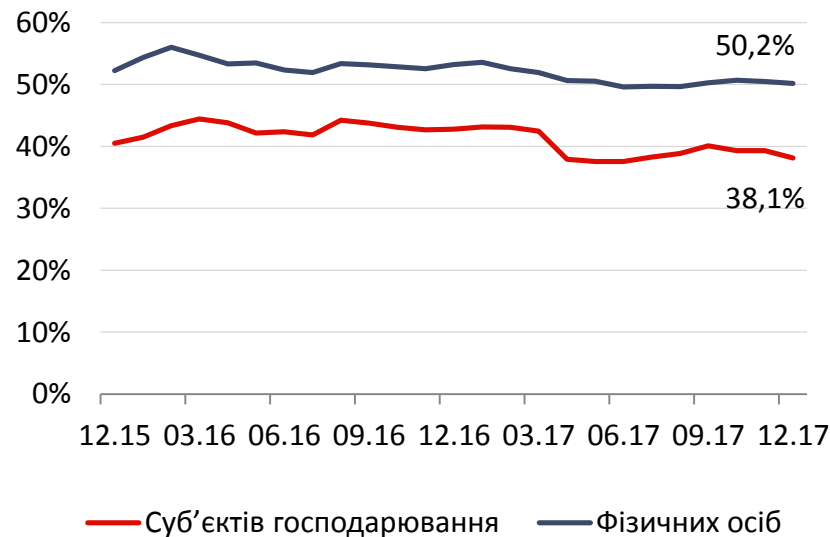
Доларизація ще висока, проте поступово скорочується

Частка валютних кредитів

Частка валютних депозитів

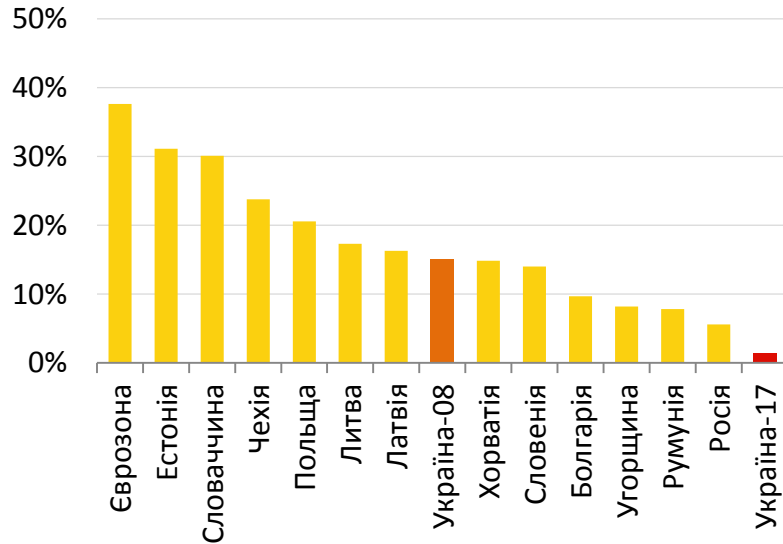

- Висока доларизація кредитів населення – здебільшого наслідок кредитного буму 2006-09
- Переважну більшість непрацюючих валютних кредитів вже відрезервовано
- Рівень доларизації депозитів у 2017 році знизився на 3.6 в.п. до 44.4%.
- Доларизація кредитів фізичних осіб зменшується завдяки жвавому кредитуванню населення.

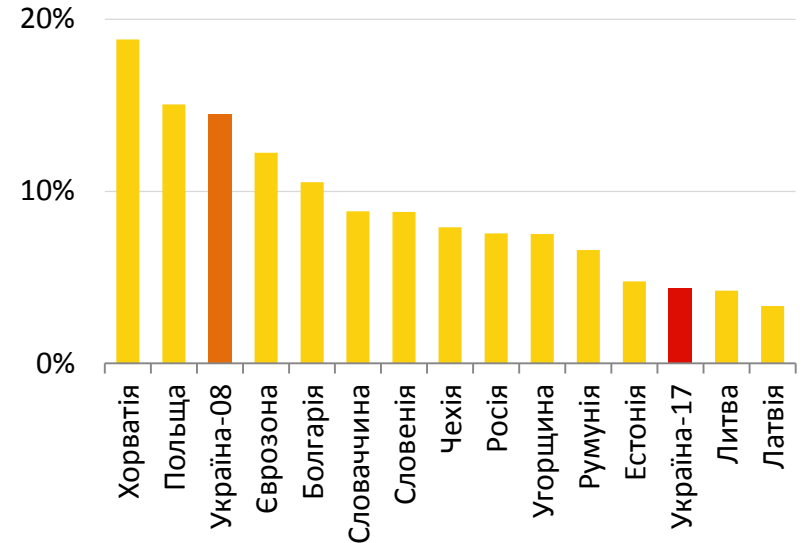
Роздрібне кредитування – зростання "з нуля"

Кредити домогосподарствам у 2017 році, % ВВП

Іпотечні

Інші

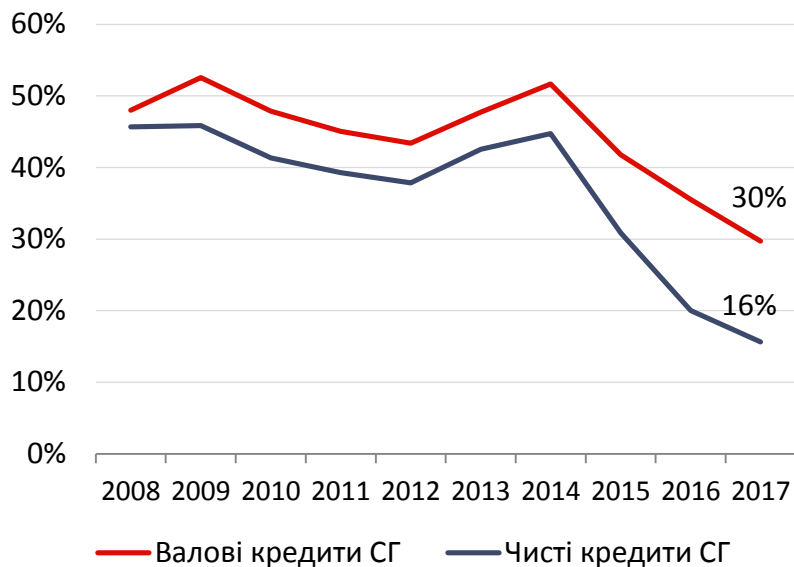
Джерело: ЄЦБ, Евростат, НБУ, центральні банки

- Іпотечні кредити відновляться лише після суттєвого прогресу у вирішенні проблемних кредитів та захисту прав кредиторів.
- Роздрібні кредити стрімко зростають, але значною мірою через ефект низької бази порівняння.

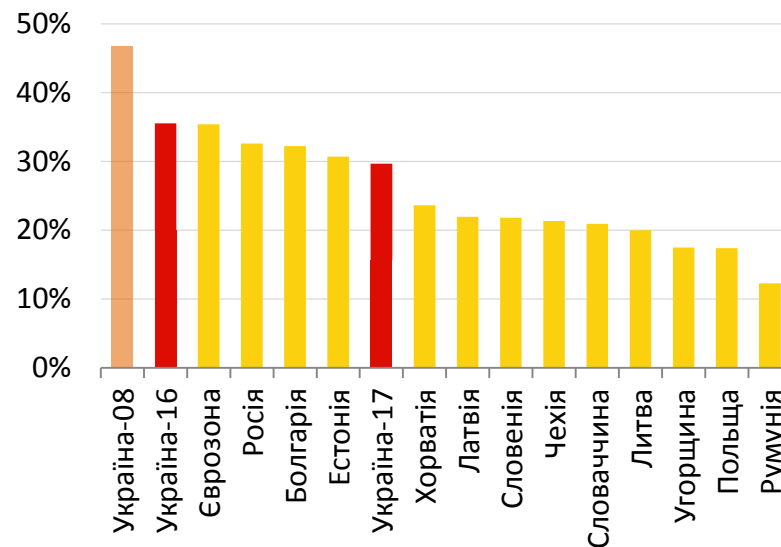
Корпоративні кредити - обмежений потенціал, повільне відновлення

Рівень проникнення банківської системи, % ВВП

Кредити НФК до ВВП у 2017 році

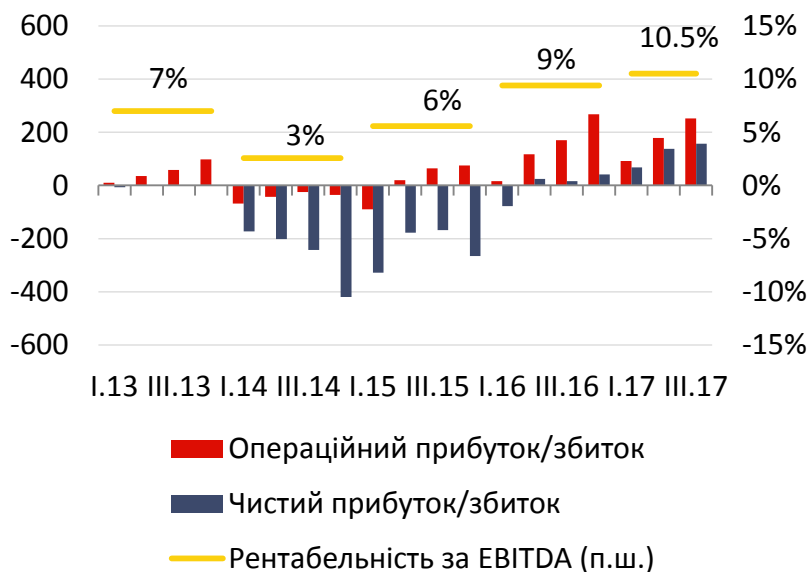

Джерело: ЄЦБ, Евростат, НБУ, центральні банки

- Корпоративне кредитування було практично нульовим протягом трьох останніх років внаслідок значних списань та реструктуризацій.
- За співвідношенням загальних кредитів до ВВП корпоративний сектор виглядає закредитованим, але після вирахування резервів під старі проблемні кредити показник близький до середнього у ЦСЄ.
- Динаміка відновлення корпоративного кредитування буде повільною. Основний потенціал нового кредитування – в сегменті середнього бізнесу.

Фінансовий стан бізнесу вже не заважає відновленню кредитування

Результати діяльності нефінансових компаній, млрд грн

Джерело: ДССУ

Боргове навантаження (відношення боргу до EBITDA за 12 місяців) за секторами

- Операційна прибутковість реального сектору зростає протягом останніх двох років.
- Середня рентабельність за EBITDA підприємств у 2017 році перевищила 10%.
- Боргове навантаження вже не є критичним для більшості галузей. В зоні ризику - хімічна промисловість та будівництво.
- Поточні боргові метрики вказують на спроможність компаній більшості галузей залучати нові кредити

Реформа нагляду за банками – ключові завдання

Дія регулятора	Done	In progress
Нові вимоги до оцінки кредитного ризику	+	
Впровадження SREP		+
Нові вимоги до ризик-менеджменту у банках		+
Перехід до звітування за стандартом МСФЗ 9	+	
Нові вимоги до корпоративного управління		+
Підвищення вимог до аудиторів банків та оцінювачів		+
Координація дій з Урядом щодо державних банків		+
Впровадження нормативу ліквідності LCR	+	
Нові вимоги до структури регулятивного капіталу		+
Щорічне стрес-тестування банків		+
Розробка та впровадження банками планів роботи з непрацюючими кредитами		+

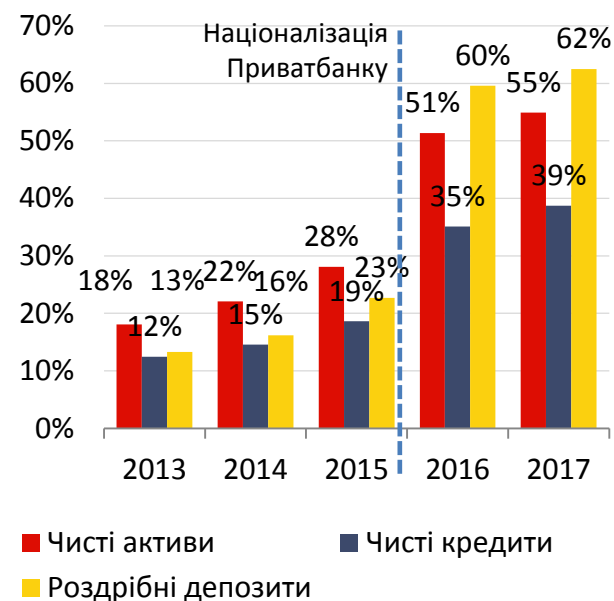
Стратегія розвитку державних банків – зменшення присутності держави

Дорожня карта стратегії реформування державних банків

	2018	2019	2020	2021	2022
Затвердження стратегій Приватбанку, Ощадбанку та Укрексімбанку	█				
Запровадження наглядових рад в Ощадбанку та Укрексімбанку	█				
Розробка механізму управління непрацюючими кредитами в державних банках	█				
Впровадження управління непрацюючими кредитами		█	█	█	█
Повний вихід держави з капіталу Укргазбанку		█			
Продаж міноритарного пакету акцій Ощадбанку		█	█		
Підготовка Ощадбанку до публічного розміщення (IPO)			█	█	█
Повний вихід з капіталу Приватбанку				█	█
Перегляд рішення про частку держави в Ощадбанку та Укрексімбанку					█

Джерело: Мінфін

Частка державних банків

Джерело: НБУ

- Після кризи державні банки стали «тихою гаванню» для депозитів населення, які є ключовим джерелом фінансування українських банків.
- В 4 кварталі 2017 частка вітчизняних приватних банків зросла через відновлення споживчого кредитування.
- Нова стратегія державних банків передбачає зменшення частки держави на ринку.

Державні банки: реформи розпочалися

Домінуюча частка державних банків є значним викликом для фінансової системи України. Реформи – єдиний шлях зменшити ризики та підвищити стабільність.

Ключові етапи:

- Однакові вимоги для державних та приватних банків;
- Значне зменшення частки держави в найближчі п'ять років (з 55% до 25% або нижче);
 - Незалежне та прозоре корпоративне управління;
- Розважлива кредитна політика та більш активна робота з проблемними позичальниками;
 - Покращення прибутковості

Укргазбанк
«зелені» кредити

Приватбанк
фізичні особи та МСБ

Ощадбанк
корпоративний
сегмент

Укрексімбанк
підтримка
міжнародної торгівлі

Дякую за увагу!